ជម្លោះរវាងខ្មែរក្រហមនិងយួនកុម្មុយនិស្ត

នៅដើមឆ្នាំ១៩៧០ យួនហាណូយបានយកខ្មែរវៀតមិញ (២១) ចំនួន២,៣០០នាក់ (7) និងសឹង-ង៉ុកមិញ (ហៅអាចារ្យមៀន) ដែលបានភៀសខ្លួនទៅសម្ងំនៅហាណូយ (២២) ក្រោយសន្ធិសិទហ្សឺណែវ ខែកក្កដា១៩៥៤ មកឲ្យដឹកនាំចលនាខ្មែរកុម្មុយនិស្ត ។ ការដែលកងទ័ពវៀតកុង-វៀតណាមខាងជើងវាយលុកសាធារណរដ្ឋខ្មែរនោះ ពួកនេះបានយកទុនប្រជាប្រិយសីហនុមកឃោសនាបោកប្រាស់រាស្ត្រខ្មែរដែរ ដូចជាយករូបថតសម្ដេចសីហនុដាក់លើប័ណ្ណគណកម្មាធិការទាក់ទងជាដើម ។ ឯចិនប៉េកាំងក៏បានយកទុនប្រជាប្រិយសីហនុមកប្រើដែរ ។ សព្វថ្ងៃនេះទៀតក៏ដោយ (១៩៨៧) ដើម្បីចំហៀវខ្លាញ់សីហនុជាផលប្រយោជន៍យួន និងផលប្រយោជន៍កូនជីងខ្លួន (ខ្មែរក្រហម) ចិនប៉េកាំងបានបោះរូបសម្ដេចសីហនុ រាប់សែនសន្លឹកថែកឲ្យពួកយោធាខ្មែរក្រហម កាន់ចូលទៅស្រុកខ្មែរ ចែកចាយដល់ប្រជារាស្ត្រខ្មែរ ឲ្យយល់ច្រឡំម្ដងទៀតថា ពួកខ្មែរក្រហមជាកងទ័ពរបស់សម្ដេចឪ មកច្បាំងយកអំណាចឲ្យសម្ដេចឪវិញ ។

នេះហើយលទ្ធផលនៃ «នយោបាយប្រជាមតិ» របស់សម្ដេចសីហនុ ដែលជាបុព្វហេតុសាវវន្តមួយដ៏ជាក់ច្បាស់ ក្នុងវិនាសកម្មជីវិតនៃប្រជារាស្ត្រខ្មែរបីលាននាក់ និងការរលាយប្រទេសខ្មែរសព្វថ្ងៃនេះ ។

(<u>កកន</u> ៖ ដូច្នេះនៅក្នុងការកាត់ទោសខ្មែរក្រហម ពីបទសម្លាប់រង្គាល ដែលនឹងធ្វើឡើងនាពេលខាងមុខនេះ... សម្ដេចសីហនុគឺជាមេដឹកនាំយ៉ាងសំខាន់ជាងគេទាំងអស់ នៃអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ, អំពើឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម និងអំពើសម្លាប់ជាតិឯង ។ បើទ្រង់មិនស្ម័គ្រចិត្តដើរចូលទៅឲ្យគេកាត់ទោសដោយខ្លួនឯង តាមដូចព្រះបន្ទូលទេ... តុលាការត្រូវកោះហៅសម្ដេចសីហនុមុនគេទាំងអស់ ។ « សឹងឯងឈ្មោះអី បានជាឪឈ្មោះម៉ៅ-សេទុង ? ») ។

ជាថ្នូរនឹងអង្ករ យួនកុម្មុយនិស្តបានផ្ដល់គ្រឿងសាស្ត្រាវុធឲ្យពួកខ្មែរក្រហមខ្លះ តែមិនបានគ្រប់គ្រាន់តាមការត្រូវការរបស់បនខ្មែរក្រហមសោះឡើយ ។ នៅពេលដែលពួកខ្មែរក្រហមបានទទួលជំនួយពីចិនប៉េកាំងល្មមគ្រប់កម្លាំងគេ តាមការជួយ

(២១) ពួកខ្មែរវៀតមិញបានបង្កើតគណបក្សនយោបាយឈ្មោះ «គណបក្សប្រជាជន» មានរូបនង្គ័លជាសញ្ញាសំគាល់ និងដឹកនាំដោយណុប-បូផាន ។ ក្រោយណុប-បូផានត្រូវគិញសីហនុសម្លាប់ចោលទៅ, នង-សួន (កើតនៅគីរីវង្ស, ខេត្តតាកែវ) បានឡើងមកជំនួស រួចចូលព្រៃរួមដៃជាមួយខ្មែរក្រហម ។

(២២) សឹង-ង៉ុកមិញ មិនមែនជាប្អូនលោកសឹង-ង៉ុកថាញ់ទាល់តែសោះ អ្នកខ្លះនៅតែយល់ច្រឡំរឿងនេះ តាមការឃោសនារបស់យួនហាណូយ ដែលវាប្រើជាមធ្យោបាយសំរាប់ទាក់ទាញពួកខ្មែរកណ្ដាល ខ្មែរក្រោម ឲ្យចូលបំរើចលនាយួនវៀតមិញ គឺយកប្រទេសកម្ពុជា រួមជាមួយលាវ វៀតណាមធ្វើជា «សហព័ន្ធឥណ្ឌូចិន» ។ ដើម្បីដឹងគុណអាចារ្យមៀនឬសឹង-ង៉ុកមិញ ដែលបានបំរើប្រយោជន៍យួន ៗបានបោះរូបថតអាចារ្យមៀនលើតែម៍សំបុត្រតម្លៃមួយរៀល និងលើប្រាក់១០០រៀលរបបហេង-សំរិនសព្វថ្ងៃនេះ ។

ជ្រោមជ្រែងពីសម្ដេចសីហនុនៅប៉េកាំងនោះ ពួកខ្មែរក្រហមឆ្វេងដាច់ខាតនិយម លទ្ធិម៉ៅ ក៏ចាប់ប្រលេះយកពួកខ្មែរវៀតមិញបណ្ដើរៗ ដែលពួកគេចោទថា « ក្បាលយួនខ្លួនខ្មែរ » ។

ទិដ្ឋភាពនៃការពិឃាតប្រជាជនថ្មីទាំងគ្រួៗនៅភូមិភាគឧត្តរទិសនិងបូព៌ាទិស (កំពង់ធំ-កំពង់ចាម) គូរដោយលោកអ៊ឹង-ប៊ុនហ៊ាង (លោកអ៊ឹង-ប៊ុនហ៊ាង បានផ្ដល់សំណៅរូបគំនូរនេះដល់ខ្ញុំ កាលនៅជំរំខៅ-អ៊ីដាង ឆ្នាំ១៩៨០)

ដោយខ្លាចយួន សឺង-ង៉ុកមិញ ក្លាយជាមេដឹកនាំទៅថ្ងៃមុខនោះ ប៉ុល-ពតក៏រៀបចំគំរោងការណ៍សម្លាប់អាចារ្យមៀនចោល ។ ប៉ុល-ពត ឬសាឡុត-សរ បានឲ្យអ្នកជំនិតជាខ្មែរលើឈ្មោះ អាប៉ង់ លបយកថ្នាំបំពុលខ្មែរលើទៅដាក់ក្នុងអាហារសម្លាប់សឺង-ង៉ុកមិញក្នុងឆ្នាំ១៩៧២ (8) ។ រួចហើយ ប៉ុល-ពតខ្លួនឯងក៏ឡើងធ្វើជាប្រធានលេខាធិការបក្សកុម្មុយនិស្តខ្មែរ ដែលកាលណោះគេបិទបាំងដោយដាក់ឈ្មោះថា «រណសិរ្សរួបរួមជាតិកម្ពុជា» ព្រោះមានក្រុមសីហនុចូលរួមជាមួយផង ។ សម្តេចសីហនុកាលនោះធ្វើជាប្រធានរាជរដ្ឋាភិបាលរួបរួមជាតិ តាំងនៅក្រៅស្រុក (នៅក្រុងប៉េកាំង) ។

តាមពិតទៅ សម្តេចគ្មានឥទ្ធិពលអ្វីបន្តិចទៅលើចលនារណសិរ្សរួបរួមជាតិកម្ពុជាសោះ ហើយមិនអាចមកជាន់ដីស្រុកខ្មែរ ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីប៉ុល-ពតនិងបនខ្មែរក្រហមឡើយ ព្រោះថា ៖ « អង្គការមិនឲ្យសីហនុមកស្រុកខ្មែរ... ព្រោះបើឲ្យសីហនុមក ច្បាស់ជាប្រជាជនរត់ទៅរកសីហនុហើយ... ចំណែកយើងវិញ យើងមុខជាបោសគូថទទេ » (9) ។ ដូច្នេះខ្មែរក្រហមគ្រាន់តែយកសីហនុមកធ្វើត្រឹមតែជាឈ្នាន់ឃោសនាគៀងគរប្រមូលកម្លាំងគាំទ្របនគេពីដំបូងទីប៉ុណ្ណោះ ព្រោះកាលណោះទន់ប្រជាប្រិយភាពរបស់សម្តេចឪ នៅមានឥទ្ធិពលខ្លាំងក្លាណាស់ក្នុងចំណោមប្រជារាស្ត្រខ្មែរស្រុកស្រែចំការ ។ ថ្វីបើជារបបផ្តាច់ការដូចគ្នា របបរាជានិយមនិងរបបកុម្មុយនិស្តជាសត្រូវស្លាប់រស់ ពួកខ្មែរក្រហមមិនអាចយកសម្តេចសីហនុឲ្យមកត្រួតក្បាលពួកគេនោះឡើយ ។ រណសិរ្សនិងរាជរដ្ឋាភិបាលរួបរួមជាតិកម្ពុជាមា-នតែឈ្មោះប៉ុណ្ណោះ តាមពិតផ្ទៃក្នុងគណកម្មាធិការផ្ទៃក្នុងសុទ្ធតែជាខ្មែរក្រហម-ខ្មែរវៀតមិញទាំងអស់ ។

ពួកខ្មែរក្រហមក្រោយពីបានជំរុះពួកខ្មែរវៀតមិញបណ្តើរៗមក គេក៏ចាប់ផ្តើមប្រឆាំងចេញមុខជាមួយនឹងពួកយួនវៀតកុង-វៀតណាមខាងជើង រហូតដល់មានការប៉ះទង្គិចប្រយុទ្ធស៊ីសាច់ហុតឈាមគ្នាយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ។ តើបណ្តាលមកពីហេតុអ្វី ? ដូចតែកាលសម័យឥស្សរៈដែរនោះ ពួកយួនទុកពួកខ្មែរក្រហមជាកញ្ជះ ជាខ្ញុំ សំរាប់បំរើផលប្រយោជន៍វៀតណាមមួយមុខប៉ុណ្ណោះ ដោយជ្រៀតជ្រែកកិច្ចការផ្ទៃក្នុងរបស់ពួកខ្មែរក្រហម ធ្វើខ្លួនជាម្ចាស់ ជាចៅហ្វាយលើក្បាលខ្មែរក្រហម ។ ការនេះគឺយួនចង់បង្ហាញថា យួនមានបំណងយកស្រុកខ្មែរទាំងមូលជាពិតប្រាកដ ។

ដូចកាលសម័យឥស្សរៈដែរ កាលនោះពួកខ្មែរឥស្សរៈបានធ្វើការកាប់សម្លាប់យួនអស់ជាច្រើន ក៏មកដល់សម័យបនខ្មែរក្រហម ក៏យួននៅតែធ្វើរបៀបតែមួយដោយមេដឹកនាំយួនគ្មានការស្មោះត្រង់ ។ ត្រង់នេះហើយដែលលោកសេក-សំអៀតជឿតាមសំដីរបស់សីហនុ ហើយខំបញ្ជូនកាំភ្លើង គ្រាប់ទាំងឡានៗទៅផ្តល់ឲ្យកងទ័ពស្តេចឪរាល់ៗខែមិនដែលខាន ដើម្បីបានបុណ្យស័ក្តិខ្ពង់ខ្ពស់ទៀត កាលណាបើស្តេចឪវិលមកកាន់អំណាចវិញនោះ ។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៣ ដោយត្រូវវាយលុកវៀតណាមខាងត្បូងឲ្យខ្លាំងក្លាក្នុងរដូវក្តៅឆ្នាំ១៩៧២ផងនោះ កងទ័ពយួនកុម្មុយនិស្តដោយមានជម្លោះជាមួយពួកខ្មែរក្រហមផងនោះក៏ដកកងទ័ពឈប់វាយសាធារណរដ្ឋខ្មែរ, ទៅជាយដែនខ្មែរ-យួនភាគខាងកើត

ទុកភារៈឲ្យរណសិរ្សរួបរួមជាតិកម្ពុជាម្តងវិញ តែយួនកុម្មុយនិស្តនៅតែកាន់កាប់មូលដ្ឋានសឹកខ្លះៗនៅក្នុងដែនដីខ្មែរនៅឡើយ ។ ផែនការជំរុះពួកខ្មែរវៀតមិញ និងពួកសីហានុនិយមក៏បានចាប់ធ្វើជាបន្តស្ទាត់ៗ រហូតមកដល់ពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៨ទៀត ដូចជាការចាប់មូល-សម្បត្តិ និងពួកពាយ័ព្យទិសសម្លាប់ចោលនៅថ្ងៃទី១៨មិថុនាឆ្នាំ១៩៧៨ជាដើម ។ នៅពេលឈ្លោះរបបសាធារណរដ្ឋលន់-នល់ភ្លាម ប៉ុល-ពតក៏ក៏កំទេចកងទ័ពនិងពួកសីហានុនៅតំបន់ខេត្តកំពត និងខេត្តនានាខ្លះទៀត ដែលមិនបានប្រុងខ្លួនជាមុនខ្ទេចខ្ទីអស់គ្មានសល់ ដូចជាចេង-សាឃុំប៊ិនជាដើម ។ល។

❑ ❑

❑

ជំពូកទី៦
លទ្ធផលនៃផែនការហូ-ជីមិញ

មុននឹងឈានចូលទៅដល់លទ្ធផលជាស្ងួតរបស់មេដឹកនាំហូ-ជីមិញ ជាបឋម ខ្ញុំសូមបរិយាយខ្លះៗអំពីជ័យជំនះរបស់ខ្មែរក្រហម លើសាធារណរដ្ឋលន់-នល់នៅថ្ងៃទី១៧ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ។

បុព្វហេតុនៃជ័យជំនះរបស់ខ្មែរក្រហម និងបរាជ័យរបស់របបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ

ប៉ុល-ពតតែងតែអួតក្អេងក្អាងថា ពួកវាបានវាយឈ្នះចក្រពត្តិអាមេរិកាំងនិងបរិវារលន់-នល់ ដោយសារតែនយោបាយដ៏ភ្លឺស្វាងរបស់អង្គការនិងកងទ័ពប្រដាប់អាវុធប្រជាជនកម្ពុជាដ៏ខ្លាំងក្លាមហាអស្ចារ្យ ដូចចំរៀងមួយរបស់វាច្រៀងថា ៖ នយោ-បាយរួមផ្សំអាវុធ ប្រសើរមោះមុតរបស់អង្គការ...។ល។

តាមពិត ជ័យជំនះរបស់ពួកខ្មែរក្រហម បានមកដោយសារតែយួននិងចិនប៉េ-កាំងទៅវិញទេ បើគ្មានជំនួយសម្ភារៈសឹកសន្ធឹកសន្ធាប់ពីចិនប្រជាមានិត្ត និងជំនួយពីកងទ័ពវៀតកុង-វៀតណាមខាងជើង ដែលវាយខ្មែរសាធារណរដ្ឋពីខែមេសា ១៩៧០ មកខែមិនា១៩៧៣ ព្រមទាំងសភាសហរដ្ឋសំរេចឲ្យបញ្ឈប់លែងប្រើយន្ត-ហោះបេ-៥២ ទៅទម្លាក់គ្រាប់បែកលើដែនដីខ្មែរទៀត ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៣ទេនោះ បន ប៉ុល-ពតច្បាស់ជារកមិនឃើញជ័យជំនះថ្ងៃទី១៧មេសា១៩៧៥នោះទាល់តែសោះ។

ថែមពីលើនេះទៅទៀត មានកត្តាបីធំៗបានធ្វើឲ្យសាធារណរដ្ឋខ្មែរដួលរលំដៃ-លខ្ញុំសូមធ្វើតារាងប្រៀបធៀបដូចតទៅ ៖

ខ្មែរក្រហម	ខ្មែរសាធារណរដ្ឋ
១-គ្មានខ្ញាំងផ្ទៃក្នុង : ប៉ុល-ពតបានធ្វើការបោសសំអាតសម្លាប់ពួកខ្មែរវៀតមិញនិងពួកសីហនុនិយម ។	១-មានខ្ញាំងផ្ទៃក្នុងៈ ថៅហ្វាយខេត្តភាគច្រើនដូចជាសេក-សំអៀត ជាពិសេសនាយការិយាល័យទី២ គិមអេង-គួរុនដេត ដែលផ្តល់ចំណុចខ្សោយក្រុមសាធារណរដ្ឋនិងការសម្ងាត់នៃប្រតិបត្តិការសឹកទៅខ្មែរក្រហម ។
២-គ្មានអំពើពុករលួយៈ វិន័យដែកថែបគ្មានយោគយល់ គ្មានមនោសញ្ចេតនា (គ្មានបេះដូង)	២-ពុករលួយលើសជំនាន់សីហនុ១ជា ១០ នាយទាហានលន់-នល់សង្ហ៊ី-ឡា មានប្រពន្ធចុងរាប់សិប...

៣-នយោបាយចិត្តសាស្ត្រខ្លាំង

៣-គ្មានប្រើនយោបាយចិត្តសាស្ត្រៈ នាយទាហានបំពើខ្លាំង លក់ថ្នាំពេទ្យ លក់គ្រាប់ ។ល។...

១- នៅក្នុងជួរខ្មែរក្រហម អ្នកដែលគេអនុញ្ញាតឲ្យចូលជាបេក្ខជនបាននោះ លុះត្រាតែមានប្រវត្តិរូបស្អាតស្អំ ហើយថែមទាំងបានបំពេញលក្ខណមួយចំនួនធំ ដែលអង្គការតម្រូវឲ្យធ្វើ ។ អគ្គលេខាធិការបក្សកុម្មុយនិស្តខ្មែរប៉ុល-ពត អាចក្តាប់ត្រួតត្រាបានលើក្រុមខ្មែរក្រហមទាំងមូល ដោយប្រើវិន័យដែកថែប និងអំណាចផ្តាច់ការវណ្ណៈអធន ។ ផ្ទុយទៅវិញ លោកលន់-នល់មិនអាចត្រួតត្រា ឬក្តាប់អ្នកក្រោមបង្គាប់លោកឲ្យបានដូចពួកខ្មែរក្រហមសោះឡើយ ។ ការទម្លាក់សីហនុមិនចាត់ទុកថាជាបដិវត្តន៍បានឡើយ គឺជាការដណ្តើមអំណាចដោយគ្មានការបង្ហូរឈាមមួយ ។ កំហុសដ៏ធំមួយរបស់លន់-នល់គឺ មួយមិនយល់ព្រមតាមយោបល់ទ្រង់សិរិមតៈ ដែលឲ្យធ្វើគត់សីហនុ... ពីរលន់-នល់បានទុកម៉ាស៊ីនចាស់រថយន្តលោកនៅដដែល គ្រាន់តែលោកឡើងជាអ្នកបើកបរថ្មីម្នាក់តែប៉ុណ្ណោះ ពោលគឺអ្នកដែលគាំទ្រសីហនុនៅតែទាំងអស់ក្នុងស្ថាប័ននិងប្រព័ន្ធដឹកនាំរបស់លោក ទាំងផ្នែករដ្ឋបាល ទាំងផ្នែកកងទ័ព ។ អ្នកទាំងនោះបានខ្វាស់កង់សាធារណរដ្ឋមិនឲ្យវិលទៅមុខផង និងមួយទៀតបានជួយជាកម្លាំងដល់សត្រូវនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ (ខ្មែរក្រហមនិងសីហនុ) ផង ។ ពួកគេបានជញ្ជូនកាំភ្លើង គ្រាប់ ថ្នាំពេទ្យ ទៅផ្តល់ឲ្យខ្មែរក្រហម ។ ចាប់ពីនាយទាហានជាន់ខ្ពស់ រហូតដល់ចៅហ្វាយខេត្ត សុទ្ធតែបានជួយកងទ័ពរបស់សីហនុ (ខ្មែរក្រហម) សឹងតែទាំងអស់ ។ សូម្បីតែលន់-ណុនជាប្អូនលោកលន់-នល់ ក៏បានដឹកគ្រាប់កាំភ្លើងទៅឲ្យខ្មែរក្រហមដែរ ។ ក្នុងកំឡុងជាប់ដៃប្រយុទ្ធគ្នានៅតំបន់ទួលលៀប ពេលយប់លោកលន់-ណុនបានបញ្ជាឲ្យទាហានជំនិត ដឹកគ្រាប់យកទៅឲ្យខ្មែរក្រហមនៅភ្នំប្រាសិទ្ធិ បាក់ដឹង (១) ។ ឯលោកសេក-សំអៀត អភិបាលខេត្តបាត់ដំបង ជាជនពុករលួយម្នាក់ក្នុងចំណោមពួកពុករលួយជាច្រើនទៀតនៃរដ្ឋាភិបាលលន់-នល់ ដោយបានផ្តល់គ្រាប់រំសេវ និងគ្រឿងសាស្ត្រាវុធទៅឲ្យខ្មែរក្រហម ។

ក្នុងខែមេសាឆ្នាំ១៩៧៤ ពេលដែលប្អូនថ្លៃលោកជៀប-សៀនបានចាប់ខោអាវប្អូនបាវ ស្បែកជើងប្អូនបាវ និងប្រាក់៣៧ម៉ឺនរៀល (២) នៅត្រង់ភូមិទួលក្រសាំង ពីរ

(១) តាមសេចក្តីឲ្យការណ៍របស់លោក ស៊ិម-គិន ក្រុងស៊ីអាថិល រដ្ឋវ៉ាស៊ិនតោន ។

(២) សេចក្តីឲ្យការណ៍របស់លោកសឺន-ឡេ អតិតមេបញ្ជាការនៅបន្ទាយត្រែង ។ កាលនោះភ្នាក់ងារសម្ងាត់បានឲ្យការណ៍ថា មានខ្មែរយៈខ្លាំងបានដឹកសម្ភារៈ ទៅឲ្យខ្មែរក្រហមនៅភូមិទួលក្រសាំង ។ ដោយគ្មានបង្អែក លោកសឺន-ឡេបាននិយាយវិទ្យុទាក់ទងឲ្យប្អូនជៀប-សៀន (អភិបាលអនុខេត្តប៉ៃលិន) ឈ្មោះស្វាយ-សាមឿនមកចាប់ ។ អនុសេនិយឯកស្វាយ-សាមឿននិងសហការីបួននាក់ បានមកទាក់ទងនឹងលោកសឺន-ឡេៗក៏បានបន្ថែមភ្នាក់ងារសម្ងាត់លោកពីរនាក់ទៀត ។ ក្រុមនេះបានចេញពីស្ពោនៅម៉ោង៨ល្ងាច ទៅប៉ុព័ទ្ធភូមិទួលក្រសាំង រួចចាប់បានអ្នកបើកបរឡានដឹកឈើពីរនាក់ និងគ្រូបឋមសិក្សាម្នាក់ (ភ្លេចឈ្មោះ) ដែលកំពុងនាំរបស់ទៅឲ្យខ្មែរក្រហម។ មនុស្សនិងរបស់ភស្តុតាងបានយកមកទុកនៅបន្ទាយត្រែង ។ ពេលព្រឹកឡើងលោកជៀប-សៀន និងចៅកែអ៊ូ បានទៅសួរចម្លើយ ។ អ្នកជាប់ចោទបានឆ្លើយថា ជាឥវ៉ាន់របស់លោកសេក-សំអៀត ប្រើឲ្យនាំទៅឲ្យខ្មែរក្រហម ។ មនុស្សនិងវត្ថុជាភស្តុតាង បានបញ្ជូនទៅបាត់ដំបង ។ សេក-សំអៀតក៏បានដោះលែងឲ្យរួចខ្លួនទៅ ។

គីឡូម៉ែត្រពីស្ទឹង តាមផ្លូវទៅកំពង់គល់, សេក-សំអៀតបានហៅអ្នកចាប់មកស្ដីបន្ទោសថា ៖ ហេតុអ្វីបានជាពួកឯងចាប់ពួកគេ ? គឺពួកគេដែលឲ្យពួកឯងសុខ ! ការនេះគឺខ្ញុំបានផ្ញើមកជាយូរយារមកហើយ ព្រោះពួកគេច្បាំងតែជាមួយយួនមួយសន្ទុះទេ នឹងចូលមករួបរួមជាមួយយើងហើយ ។

លោកស្មិក-យ៉េ, សព្វថ្ងៃរស់នៅក្រុងតាខ្មៅ បានឲ្យការណ៍ថា ខ្លួនធ្លាប់បានដឹងពីរឿងសេក-សំអៀត ដឹកកាំភ្លើង ដឹកគ្រាប់តាមឡានទាហានម្ដងៗខ្ទង់ពី៨ទៅ១០ឡានជារៀងរាល់ខែ នាំទៅឲ្យខ្មែរក្រហមតាមផ្លូវពីស៊ីសុផុនទៅសៀមរាប ។ កាលនោះលោកស្មិក-យ៉េជានាចំណង់នៅបន្ទាយព្រៃជ្រូក ក្រឡាញ់កំពង់ថ្កូវសៀមរាប ។ កូនទាហានពីរនាក់អត់មិនបានក៏សួរថា ហេតុអ្វីបានជាគេដឹកកាំភ្លើង ដឹកគ្រាប់ចូលទៅតំបន់ខ្មាំងយ៉ាងនេះ បើទាហានកំពុងតែខ្វះគ្រាប់នោះ ? ។ កូនទាហានពីរនាក់នោះក៏ត្រូវមេបញ្ជាការឈ្មោះម៉ា-អូន យកទៅសម្លាប់បំបិទមាត់ចោល (ឆ្នាំ១៩៧០-៧១) ។

លោកគិមអេង-គួរុនដេតជានាយការិយាល័យទី២ផ្នែកយកការណ៍សម្ងាត់ ជារនុកក្នុងរបស់សីហនុ-ខ្មែរក្រហម បានផ្ដល់ការសម្ងាត់ទាំងអស់ទៅយួនវៀតកុងខ្មែរក្រហម ។ ហេតុនេះហើយទើបគ្រប់ប្រតិបត្តិការសឹកនានា មានចេនឡាទី១ ចេនឡាទី២... ត្រូវបរាជ័យរហូត ។ លោកគិមអេង-គួរុនដេតសព្វថ្ងៃ (១៩៩០) នេះ រស់នៅក្នុងជួរខ្មែរក្រហមឯជាយដែនខ្មែរ-ថៃ ។

ក្នុងកងទ័ពសឹងតែគ្រប់កងឯកភាព មានការលួចបំបាត់ចំនួនកូនទាហាននៅឯប៉ុស្ដិ៍ប្ញបន្ទាយ ហើយត្រូវសត្រូវយួន-ខ្មែរក្រហមវាយខ្ទេចខ្ទី ។

កងទ័ពគ្មានវិន័យទាល់តែសោះ ខ្លះទៅប្លន់អុកឡុកហាងទំនិញ បរិភោគបាយប្ញគុយទាវមិនឲ្យលុយជាដើម... ខ្លះទៀតចាប់ស្រី កូនក្រមុំគេទាំងថ្ងៃដាក់ឡាន រំលោភរួចយកទៅលក់ឲ្យបនស្រីពេស្យាទៀត ។

២- បើនិយាយពីអំពើពុករលួយវិញ ខ្លាំងជាងសម័យសីហនុមួយជាដប់ជាម្ភៃ។ ចៅហ្វាយខេត្តចូលហ៊ុនជាមួយនាយទុន ចិនផ្សារនាំចូលរបស់រត់ពន្ធ ដឹកទាំងទូរទេះភ្លើង ។ ប៉ុស្ដិ៍កុងត្រូលត្រួតពិនិត្យនិមួយៗ ត្រូវរកលុយឲ្យចៅហ្វាយនាយ (៣) ។

ក្នុងសម័យប្រឡងមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ (Diplôme), មធ្យមសិក្សាប័ត្រភាគទី១ (BAC I), មធ្យមសិក្សាប័ត្រភាគទី២ (BAC II) នៅចុងឆ្នាំ១៩៧០, ១៩៧១ ជាគំរូអាក្រក់ដល់បុគ្គលិកសិក្សា ។ ចៅហ្វាយខេត្តបានផ្ញើកូនស្រីឲ្យនាយកមធ្យមសិក្សា (DP= Directuer Provincial de l'Enseignement Secondaire) ជួយយ៉ាងឲ្យ

(៣) នៅក្រុងបាត់ដំបង ក្រោយទម្លាក់សីហនុរួចមក ចៅហ្វាយខេត្តបានឲ្យសិស្សវិទ្យាល័យនិងសាស្ត្រាចារ្យចែកវេនគ្នាយាមឆែកឆេរច្រកចូលក្រុង ក្នុងមួយថ្ងៃសិស្សចំនួនពី១៥ទៅ២០នាក់ ហើយមានគ្រូពីរនាក់មើលខុសត្រូវ ។ ខ្លួនខ្ញុំផ្ទាល់ក៏បានចូលរួមក្នុងក្រុមឆែកឆេរនេះដែរ ។ ពួកយើងឆែកឆេររកតែរបស់ដែលទាក់ទិននិងខ្មាំងសុទ្ធសាធ របស់រត់ពន្ធមិនត្រឹមត្រូវដែលច្រើនហួសហេតុ ។ ខ្ញុំសូមជំរាបថា ពួកយើងមិនដែលបានទទួលយកសំណូកទាល់តែសោះ ។ ដោយពួកសិស្សនិងគ្រូមិនចេះរកលុយឲ្យគេនោះ ទើបកន្លះឆ្នាំក្រោយមក គេក៏បញ្ឈប់លែងឲ្យសិស្សវិទ្យាល័យនិងសា-ស្ត្រាចារ្យធ្វើការឆែកឆេរតទៅទៀត គេដាក់ពួកគិញ កងស្វ័យត្រាន និងបុគ្គលិកក្រសួងផ្សេងៗដែលចេះរកលុយវិញ ។

តែបានជាប់, ទាហានស្ពាយកាំភ្លើងចូលទៅប្រឡង ហើយបើកមើលតាមចិត្ត ។ បុគ្គលិកគយគិញ សូកលុយប្រធានគណមេប្រយោគ (President de jury) ដើម្បីបានជាប់និងបានឡើងបុណ្យស័ក្តិ ។ រឿងមួយដែលខ្ញុំចាំមិនភ្លេចនោះ គឺសម័យប្រឡងមធ្យមសិក្សាប័ត្រភាគទី២ក្នុងឆ្នាំ១៩៧២នៅបាត់ដំបងក្រុង (៤) ។ សិស្សម្នាក់ជាកូននាយទាហាននៅបាត់ដំបង, ប្រហែលជាគេអាងថាបានសូកប្រធានគណៈមេប្រយោគរួចហើយ ទើបគេបានចម្លើយគណិតសាស្ត្រទាំងអស់មកចំឡងដាក់បណ្តោយ ។ ខ្ញុំក៏ចាប់សិស្សនោះ មេប្រយោគពីរនាក់ទៀតក្នុងសាលប្រឡងនោះក៏ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើវិញ្ញាសាររបស់បេក្ខជននោះ ភ្ជាប់ជាមួយឯកសារចាប់បាន វិញ្ញាសារនោះនឹងត្រូវបានពិន្ទុសូន្យ (តាមច្បាប់បើមានភស្តុតាង ហើយបើវិញ្ញាសារណាមួយបានសូន្យនោះ គេមិនបូកពិន្ទុទេ) ។ តែគេបានត្រូវរ៉ូវគ្នាជាមួយប្រធានគណៈមេប្រយោគនិងអ្នកកាត់ក្បាលក្រដាស់បេក្ខជនដាក់លេខសម្ងាត់ គេក៏ដាក់ក្រដាស់បេក្ខជនដែលធ្វើល្អត្រឹមត្រូវឥតខ្ចោះជំនួស ដកឯកសារចាប់បានគ្រវាត់ចោល ។ បេក្ខជននោះក៏បានជាប់សញ្ញាប័ត្រមធ្យមសិក្សាភាគទី២ទៅ ។ ក្រោយមកទើបខ្ញុំបានដឹងថា គេចំណាយអស់ជាង៣០ម៉ឺនរៀល ។ នេះហើយជាគំរូដែលជំរុញឲ្យក្រសួងអប់រំជាតិចាប់ពុករលួយដែរ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧២មក ។

តាំងពីសម័យសីហនុមកដល់ឆ្នាំ១៩៧០, ១៩៧១ បុគ្គលិកសិក្សានៅស្អាតស្អំល្អណាស់ ដែលពួករាជការឬរដ្ឋការគ្រប់ក្រសួង និងនាយទុន ចិនផ្សារនាំគ្នាហៅថា នាម៉ឺនដីស ឬពួកប្រាក់ខែងាប់ ឬពួកពស់ព្រលិត ។ ស្ថានការណ៍សង្គ្រាមធ្វើមិនឲ្យគ្រូប្រាក់ខែងាប់រស់កើត បូករួមទាំងកំហើញអំពើពុករលួយគ្រប់ក្រសួងនានាផង ហើយពួកគេទាំងនោះរស់បានស្រួល ពួកបុគ្គលិកសិក្សាក៏ចាប់ស៊ីសំណូកចេញមុខតែម្តងដែរ ខ្លះទៀតបាននិយាយថា បើវាដូច្នេះទៅហើយនោះ គួរនាំគ្នាជួយរុញសាធារណរដ្ឋនេះទម្លាក់ទឹកបណ្តោយទៅ ព្រោះវាអស់ផ្លូវកែហើយ លក្ខន្តិកៈលើស្តូបសាធារណរដ្ឋមុខអតីតរាជវាំង ត្រូវគេបំភ្លេចចោល បោះចោលក្នុងភក់ជ្រាំអស់ ។ ឯពួកគ្រូដែលមាននិន្នាការក្រហម បានធ្វើឲ្យលេចឮក្នុងចំណោមគ្រូមធ្យមសិក្សាថា ពួកពុករលួយអស់នេះ មើលទៅគ្មានផ្លូវកែទាល់តែសោះ មានតែផ្លូវម៉្យាងគឺសម្លាប់ចោល ។ ថែមពីលើនេះទៅទៀតនោះ សិស្សវិទ្យាល័យ ជាពិសេសនៅក្រុងភ្នំពេញ ភាគច្រើនជាកូននាយទាហាន គ្មានគោរពវិន័យសាលាទាល់តែសោះ យកកាំភ្លើងចូលបន្ទប់រៀន ដាល់គ្រូ ច្រឡោមខាម (៥) ដូចជាក្រុមអាម៉ូវមេប្លន់ជាដើម ។

(៤) ដើម្បីសំរួលដល់កូនសិស្ស ព្រោះផ្លូវចរាចរដាច់ ក្រសួងអប់រំជាតិសំរេចឲ្យបើកមណ្ឌលប្រឡងមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ, មធ្យមសិក្សាភាគទី១នៅតាមខេត្ត កែនិងប្រកាសលទ្ធផលនៅតាមខេត្តតែម្តង លើកលែងតែមធ្យមសិក្សាប័ត្រភាគទី២ចេញ វិញ្ញាសារបេក្ខជនត្រូវប្រមូលយកទៅកែនៅភ្នំពេញទាំងអស់ ។

(៥) ក្នុងឆ្នាំ១៩៧២ នៅវិទ្យាល័យនេតយ៉ង់ មានសិស្សម្នាក់ជាកូនលោកស័ក្តិប្រាំតុលាការសឹកបាត់ដំបង (ភូឈ្មោយលោកម៉ៅ-សន) ។ សិស្សនារីម្នាក់បានឡើងពីក្រោមទៅជាន់លើ ឯកូនលោកស័ក្តិប្រាំនោះចុះពីលើមក ហើយចាប់ឱបសិស្សនារីនោះនៅជាន់ទី២ ដែលធ្វើឲ្យសិស្សនារីនោះខ្មាស់គេជាខ្លាំង ។ ព្រឹកស្អែកឡើង គណកម្មការវិន័យនិងសាស្ត្រាចារ្យទាំងអស់បានរួមប្រជុំ ក្រោមអធិបតី

លោកចាងហ្វាង ហើយសំរេចបណ្ដេញសិស្សនោះ ឈប់ឲ្យចូលរៀនសាលារដ្ឋនានាទាំងអស់ ទោះបីជាឪពុកសិស្សនោះបានខំធ្វើអន្តរាគមន៍យ៉ាងណាក៏ដោយ ។ នៅវិទ្យាល័យបាត់ដំបង (អតិត វិទ្យាល័យព្រះមុនីវង្ស) មានសិស្សម្នាក់ដោយខឹងនឹងលោកគ្រូ ដែលបានបណ្ដេញឲ្យឈប់រៀនមួយអាទិត្យ ដោយបទព្រហើននិងរំខានសិស្សនារីក្នុងថ្នាក់ ។ ថ្ងៃមួយក៏ចូលមកក្នុងថ្នាក់រៀន រួចដាល់លោកគ្រូដែលកំពុងបង្រៀន រួចហក់ចេញតាមបង្អួចទៅ ។ សិស្សនោះក៏ជាកូនស័ក្ដិប្រាំម្នាក់ទៀតដែរ ។

រឿងពុករលួយដែលធ្វើឲ្យពួកសាស្ត្រាចារ្យចាំមិនភ្លេចនោះ គឺការកាត់យក៣០% លើប្រាក់ម៉ោងរបស់គ្រូម្នាក់ៗ បើពុំដូច្នោះទេពួករតនាគារមិនព្រមធ្វើឡើយ គេពន្យាទុកឲ្យយូរ ដោយយកលេសថា ថវិកាគ្មាន ត្រូវចាំបួនប្រាំឆ្នាំតទៅទៀត ។ សូមជំរាបថា សាស្ត្រាចារ្យមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិមានប្រាក់ខែ៨,៥០០រៀល (កាលណោះមាសមួយជីឡឹងថ្លៃ៣,០០០រៀល) ។ បើបង្រៀននៅបឋមភូមិ (ថ្នាក់ទី៦ទៅទី៣ទំនើប) ត្រូវបង្រៀន១៨ម៉ោងក្នុងមួយអាទិត្យ បើលើសពីនោះគឺជាម៉ោងបន្ថែម ដែលត្រូវទទួលកំរៃចំនួន១៦០រៀលក្នុងមួយម៉ោង ។ បើបង្រៀននៅទុតិយភូមិ (ថ្នាក់ទី២ដល់ថ្នាក់ទីបញ្ចប់) នោះត្រូវបង្រៀនតែ១៦ម៉ោងទេក្នុង១អាទិត្យ លើសពីនោះគឺម៉ោងបន្ថែមត្រូវបានកំរៃ១៨០រៀលក្នុងមួយម៉ោង ។ បើជាសាស្ត្រាចារ្យទុតិយភូមិ (បរិញ្ញាបត្រ) វិញ (ប្រាក់ខែ១០,០០០រៀល) នោះត្រូវបានកំរៃប្រាក់ម៉ោងបន្ថែមចំនួនតែ៧ម៉ោងកន្លះទេក្នុងមួយអាទិត្យ បើលើសពីនេះត្រូវបង្រៀនទទេដោយគ្មានកំរៃ ។ ពួកគ្រូប្រាក់ខែងាប់បានធូរធារមួយកំរិត ក៏ដោយសារតែប្រាក់ម៉ោងបន្ថែមនេះ ហើយត្រូវពួករតនាគារកាត់យក៣០% ទាំងអយុត្តិធម៌ ដែលធ្វើឲ្យអ្នកខ្លះមានគំនិតក្រហមឡើង ។ សាស្ត្រាចារ្យមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិម្នាក់ៗត្រូវបានកំរៃប្រាក់ម៉ោងនេះចំនួនពី៣,០០០ទៅ៥,០០០រៀលក្នុងមួយខែ តាមបង្រៀនតិចឬច្រើនម៉ោង ។ ក្នុងការធ្វើប្រាក់ម៉ោងនេះ ពួករតនាគារគេតថ្លៃជាមួយនាយគណនេយ្យខាងបុគ្គលិកសិក្សា ។ នាយគណនេយ្យយកមកពិភាក្សាជាមួយនាយកខេត្តខាងមធ្យមសិក្សា ជាមួយចាងហ្វាងវិទ្យាល័យ ។ចាងហ្វាងវិទ្យាល័យបើកប្រជុំសុំយោបល់ភាគច្រើនពីពួកសាស្ត្រាចារ្យក្នុងការតថ្លៃនេះ ។ ប្រាក់ម៉ោងនោះគេបើកមកគ្រប់តាមបញ្ជីត្រឹមត្រូវ តែក្នុងបញ្ជីងងឹតវិញ នាយគណនេយ្យខាងបុគ្គលិកសិក្សាកាត់យកប្រាក់៣០% ប្រគល់ក្រោមតុទៅឲ្យពួករតនាគារគេចែកចាយគ្នាគេ ។ តើហេតុអ្វីបានជាគេត្រូវធ្វើបែបនេះ ព្រោះនេះជាមុខងារ ជាភារកិច្ចរបស់ពួកគេសោះនោះ ? ។ រឿងនេះហើយដែលបណ្ដាលជាបុព្វហេតុក្ដៅក្រហាយមួយដែរចំពោះពួកសាស្ត្រាចារ្យ ។ ប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលផ្អែកពុករលួយ រហូតចិនផ្សារ ឬពួកកូនចៅចិននៅបាត់ដំបងគេនិយាយថា « គេមិនឲ្យកូនទៅគ្រូប្រាក់ខែងាប់ទេ គេសុខចិត្តលើកឲ្យកូនប៉ូលីសប្រាក់ខែ២,០០០រៀលប្រសើរជាង » ។ ឯចៅហ្វាយខេត្តប្រាក់ខែ៧,០០០រៀល ហេតុអ្វីក៏ហ៊ីហារម្ល៉េះបានលុយមកពីណា ? ។

៣- នយោបាយចិត្តសាស្ត្រគ្មានយកមកប្រើទាល់តែសោះ អ្នកដែលទៅសិក្សាវិជ្ជានេះពីកូរ៉េខាងត្បូង គ្រាន់តែមានៗប៉ុណ្ណោះ ។ ពួកស្នងការនយោបាយពាក់តែស័ក្តិលំអទីក្រុង សូត្រទ្រឹស្តីប្រឆាំងកុម្មុយនិស្តឲ្យតែសិស្សនិងគ្រូស្តាប់ តែនាយទា

ហាន អស់លោកចៅហ្វាយខេត្តមិនរឹរវល់អើពើ ឬធ្វើតាមគំនិតសង្គ្រាមចិត្តសាស្ត្រនៃពួកស្តងការនយោបាយទាល់តែសោះ ហើយថែមទាំងពួកគេមើលងាយថា ពួកស្តងការនយោបាយដែលភាគច្រើនជានាយទាហានអាស៊ីមីឡេ (Assimilés)នោះចេះមិនដល់ពួកគេជានាយទាហាន ដែលបានសិក្សាចេញពីសាលាយោធាខ្មែរ (EMK - Ecole Militaire Khmère) ទាល់តែសោះ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ពួកមេខ្មែរក្រហមពុំដែលសិក្សាទ្រឹស្តីសាលាយោធាណាមួយទេ តែពួកនេះបានយកទ្រឹស្តីសង្គ្រាមទ័ពឆ្មក់មកអនុវត្តបានជោគជ័យមួយរយភាគរយ កាន់កាប់ជាម្ចាស់លានប្រយុទ្ធបាន (Maître du terrain) ឯពួកអតិតសិស្សសាលាយោធាបែរជាអនុវត្តទ្រឹស្តីសង្គ្រាមតាំងពីសម័យអាណានិគម ប្រមូលផ្តុំគ្នាតែនៅក្នុងបន្ទាយ ទុកទីខាងក្រៅឲ្យខ្មាំងធ្វើសកម្មភាពបាន១០០% ជាពិសេសនៅពេលយប់ ពួកខ្មែរក្រហមអនុវត្តសង្គ្រាមចិត្តសាស្ត្រនេះខ្លាំងក្លាណាស់ ហើយបានជោគជ័យជាទីពេញចិត្តរបស់គេ ។ គេឃោសនានិងធ្វើវិទ្ធង្សនា បង្កវិច្ឆេទកម្មឲ្យផ្ទៃក្នុងសាធារណរដ្ឋច្របូកច្របល់ ប្រជាជនលែងមានជំនឿលើរដ្ឋការលន់-នល់ ហើយនឹកសរសើរស្រឡាញ់ពួកខ្មែរក្រហម ល្អត្រឹមត្រូវ ស្អាតស្អំ មិនលួចប្លន់អ្នកស្រុក (បើពួកគេបេះផ្លែម្ទេសមួយ គេដាក់លុយលើដើមម្ទេសនោះ) សរសើរថាពេទ្យបដិវត្តន៍ចេះចាក់ម្ជុលវិទ្យាសាស្ត្រតាមបែបចិន (Acupuncture) ពូកែស័ក្តិសិទ្ធិ, មិនស៊ីសំណូក ។ល។

កម្លាំងសាធារណរដ្ឋដែលត្រូវយកមកវាយខ្មាំងនោះ ត្រឡប់ជាយកមកកាប់ចាក់សម្លាប់តែគ្នាឯងផ្ទៃក្នុងទៅវិញ (លន់-ណុនដាក់គ្រាប់បែកប្រុងធ្វើឃាតលោកនាយករដ្ឋមន្ត្រីសឺង-ង៉ុកថាញ់, ធ្វើឃាតលោកសេង-ស៊ុនថៃ, ធ្វើឃាតលោកថាច់-ជានិងបណ្ឌិតកែវ-សាំងគីម, សម្លាប់លោកអ៊ុំ-សាវុធ...) ។ពួកក្រុមលន់-ណុន ដោយខ្លាចក្រុមលោកសឺង-ង៉ុកថាញ់ដណ្តើមអំណាចពីបងគាត់ (នល់-នល់) ក៏បំបែកកងទ័ពពិសេស កងទ័ពម៉ែកហ្វ៊ែកខ្ទេចខ្ទីឲ្យខ្សោយលែងមានប្រសិទ្ធិភាព ។ កងវរសេនាណាដែលខ្លាំង ដូចជាកងទ័ពឆត្រយោង, កងទាហានលោកអ៊ុំ-សាវុធ... ត្រូវក្រុមលន់-ណុនបញ្ជូនឲ្យទៅវាយគ្រប់សមរភូមិ រហូតស្លាប់អស់គ្មានសល់ រហូតលោកអ៊ុំ-សាវុធក៏ត្រូវស្លាប់បាត់បង់ជីវិតដោយសារស្នាដៃលន់-ណុនថែមទៀត គឺឃាតកម្មបានធ្វើបីថ្ងៃ ក្រោយដែលអ៊ុំ-សាវុធបានទៅជួប (ទទួលឱវាទប្រៀនប្រដៅពីលោកសឺង-ង៉ុកថាញ់) ជាគំរប់លើកទីប្រាំមក ។

គេមិនឲ្យគ្រាប់ ឬរថយន្តដឹកទាហានទេ លុះណាតែមេបញ្ជាការសូកលុយ ទើបគេព្រមឲ្យ ។ បើចង់យន្តហោះទៅទម្លាក់គ្រាប់បែក មេបញ្ជាការត្រូវតែសូកលុយដែរ បើមិនដូច្នោះទេ កងវរៈសេនានោះៗក៏ត្រូវពួកខ្មែរក្រហមនិងពួកឃួនខាងជើងវាយស្លាប់ខ្ទេចខ្ទីអស់ទៅ ។

ខោអាវជាជំនួយអាមេរិកាំងគេមិនបើកឲ្យទាហានទេ គេទៅប្រទះឃើញទាំងគំនរលក់នៅតាមផ្សារនានា ដូចជាផ្សារអូឡាំពិចជាដើម ។ បើបែរជាបើកឲ្យទាហានវិញ គឺមេបញ្ជាការនឹងកាត់ប្រាក់ខែថ្លៃខោអាវនោះ ។ក្នុងឱកាសហែរក្បួនទទួលលោកអគ្គរដ្ឋទូតអាមេរិកាំងហ្គុន-ធ័រដៀននៅបាត់ដំបងនោះ ទាហានដើរក្បួនស្លៀកខោអាវរហែក លោកដៀនបានយកខ្សៀលោកទៅគោះផ្កាយធ្វើពីមាស លើស្មាសេក-

សំអៀត ហើយមានប្រសាសន៍ថា ៖ ផ្កាយលោកធ្វើសុទ្ធតែពីមាស តែរាស្ត្រ និងទាហានលោកអត់បាយ ! ។

តើហេតុអ្វីបានជាពួកនាយទាហានសាធារណរដ្ឋជួយពួកខ្មែរក្រហម ? ព្រោះ ៖

១- ពួកគេនាំគ្នាជឿតាមព្រះរាជបន្ទូលសីហនុ ដែលស្រែកក្តែងៗពីប៉េកាំងមកថា ឲ្យកូនចៅនាំគ្នារត់ចូលព្រៃ វាយកំចាត់បនក្បត់លន់-ណល់ និងចក្រពត្តិអាមេរិកាំង ។ ហេតុនេះហើយបានជាខ្មែរក្រហម អាចប្រមូលកងទ័ពបានយ៉ាងឆាប់រហ័ស ដោយបានរាជបន្ទូលសីហនុជួយស្រែកពីប៉េកាំងផង និងដោយទុនប្រជាប្រិយភាពសីហនុនៅខ្ពស់ ក្នុងស្រទាប់ចិត្តគំនិតកសិករខ្មែរស្រុកស្រែចំការផង ។

២- ពួកគេនៅតែមានជំនឿថា (រហូតសព្វថ្ងៃពួកសីហនុនិយម ក៏នៅតែជឿងដែល) ទៅថ្ងៃមុខ សម្តេចសីហនុមុខជាមកដឹកនាំប្រទេសខ្មែរវិញជាមិនខាន ។ ហេតុនេះហើយ បើបួកគេជួយកងទ័ពសីហនុនៅពេលនេះ (១៩៧០-៧៥) ទៅថ្ងៃមុខពួកគេច្បាស់ជាបានបុណ្យស័ក្តិកាន់តែធំឡើងថែមទៀត នៅពេលដែលសម្តេចសីហនុយាងមកកាន់កាប់អំណាច ជាប្រមុខរដ្ឋខ្មែរវិញនោះ ។ ក្នុងគំនិតយល់ច្រឡំបែបនេះឯង ទើបបួកគេមិនយកចិត្តទុកដាក់សិក្សាពីបនខ្មែរក្រហមដល់បន្តិចសោះ ។ ក្នុងជំនឿរបៀបនេះ ទើបបានជាលន់-ណុនបានបញ្ជូនគ្រាប់កាំភ្លើងទៅឲ្យខ្មែរក្រហមដែរ ។

បរាជ័យនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ គឺមានក៏ដោយសារតែលោកលន់-ណល់ផ្ទាល់តែម្តង ដែលមានគំនិតខ្លី គឺមួយមិនព្រមធ្វើតាមគំនិតរបស់ទ្រង់សិរិមតៈ ដែលឲ្យធ្វើគតសីហនុ ដើម្បីការពារកុំឲ្យសីហនុរត់ទៅចូលជាមួយខ្មាំង (ប្រហែលជាលន់-ណល់ខ្លាចឥទ្ធិពលទឹកសម្បថ ដែលបាគូយកព្រះខាន់រាជ្យកូរឲ្យផឹកហើយស្បថថាមិនក្បត់ធ្វើគតសីហនុទេ ព្រោះលន់-ណល់ជឿលើអាគមអូមអាមពាក្យសម្បថណាស់) ។ ទី២-គឺលន់-ណល់មិនព្រមដកពួកសីហនុនិយមឲ្យអស់សោះ ។ ថែមពីលើនេះទៀត តាំងពីលន់-ណល់ក្លាយជាពិការស្លាប់ដៃជើងមក (ខំត្រដររឱបអំណាចតទៅទៀត) លន់-ណល់ថ្មីនេះមិនដូចលន់-ណល់កាលមុនសោះ ។ ជាឧទាហរណ៍គ្រាន់តែប្រពន្ធថ្មីក្មេងបានកូន ក៏អួតប្រាប់គេឯង ប្រកាសតាមវិទ្យុ កោះហៅអ៊ុំ-សាវុធពីលានប្រយុទ្ធកំពុងខ្លាំងក្លា មកប្រាប់ដំណឹងចំកួតមិនសមហេតុផលនេះ ។ កាលខ្មែរក្រហមវាយភ្នំពេញខ្លាំងក្លានោះ លន់-ណល់បានធ្វើសីមាជុំថ្ម រួចហើយឲ្យយន្តហោះយកទៅបោះទម្លាក់ជុំវិញទីក្រុងភ្នំពេញ ជាសិមាការពារកុំឲ្យពួកទមិឡចូលមកក្នុងក្រុងបាន ។ លន់ណល់ឲ្យគ្រូស្លៀកសពាក់ស ស្ពាយថង់យាមគ្រវាសបាចអង្ករនាំមុខកងទ័ព ចូលទៅវាយទ័ពយួនយៀកកុង-យៀកណាមខាងជើង និងខ្មែរក្រហម ។ល។ គឺលន់-ណល់ចាត់ទុកពួកយួនយៀកកុង-យៀកណាមខាងជើង និងខ្មែរក្រហមជាទមិឡ ជាខ្មោចព្រាយបិសាច ជាសត្រូវអរូបិយ ដែលគាត់ជឿថា ត្រូវតែចុះចាញ់ឥទ្ធិពលរបស់ពុទ្ធមន្តជាដាច់ខាត (?!) ។

❑ ❑

❑